

Memo

Aan: raadsprojectgroep welzijn

Cc: college van b&w

Van: programmamanagement

Datum: 13 augustus 2013

Kenmerk: 13ini01685

Onderwerp: Welzijn-vanaf-nul

Inleiding

De gemeenteraad van de gemeente Oude IJsselstreek heeft vanuit haar kaderstellende taak het raadsproject Welzijn-vanaf-nul opgestart. Doel van het project is om de gemeenteraad in staat te stellen inhoudelijk met elkaar te discussiëren over het Welzijn-vanaf-nul om zo tot oordeelsvorming en kaderstelling te kunnen komen.

Het is de bedoeling dat tijdens de speciale raadsrotonde op 5 september 2013 de gemeenteraad het proces om te komen tot het nieuwe beleid voor Welzijn-vanaf-nul bespreekt en de toetsstenen hiervoor inventariseert. Het college zal die omzetten in een kaderstellend raadsvoorstel dat in oktober wordt geagendeerd.

Belangrijk hierbij is te vermelden dat de gemeenteraad als het ware op een rijdende trein is gesprongen. Daarom wordt in deze memo achtergrondinformatie verstrekt over de verschillende beleidstukken en ontwikkelingen die de basis vormen voor de huidige stand van zaken. Daarnaast wordt ingegaan op de startvragen zoals die zijn geformuleerd en inhoudelijk zijn aangescherpt in het raadsoverleg van 17 juni 2013.

Wat is welzijn?

Onder welzijn wordt verstaan een zekere mate van materiële en immateriële tevredenheid. Welzijn is de mate waarin mensen naar eigen wens en vermogen deelnemen en deel kunnen nemen aan de samenleving. Welzijn is ook de basis van waaruit mensen met anderen werken aan hun sociale omgeving, met als doel zelfredzaamheid, persoonlijke ontwikkeling en ontwikkeling van de sociale kwaliteit. De beleving van wat welzijn is kent net zoveel omschrijvingen als dat er mensen zijn. De één omschrijft welzijn als 'prettig wonen', terwijl de ander welzijn omschrijft als 'veiligheid in de directe leefomgeving', 'het ontmoeten van gelijkgezinden', 'een bijdrage leveren aan de samenleving' en/of 'financiële zekerheid'.

Relatie wonen, welzijn en zorg

Het welzijn/welzijnswerk vertoont een nauwe relatie met wonen en zorg. Deze relatie wordt versterkt door de decentralisaties die leiden tot veranderingen in de zorg, een verschuiving van welzijnsactiviteiten en een andere kijk op wonen. Wonen is namelijk meer dan alleen een dak boven je hoofd. De manier waarop mensen willen wonen en leven is veranderd. Dit geldt ook voor ouderen en mensen met een (verstandelijke) beperking. Het zo lang mogelijk zelfstandig wonen staat voorop. In de wijk of buurt is principe plaats voor iedereen.

Daarnaast wordt de groep ouderen (al dan niet met een beperking) steeds groter en daarmee ook de vraag naar zorg. Mensen worden ook steeds mondiger. Het aanbod van wonen, zorg en welzijn wordt niet langer bepaald vanuit het aanbod van de zorgaanbieders, maar door de behoefte van de zorgvrager. Volkshuisvesting houdt zich niet langer uitsluitend bezig met het bouwen van woningen, maar beziet tegelijkertijd ook de woonomgeving. De woning is belangrijk, maar het zelfstandig wonen, houdt niet op bij de voordeur. De aandacht gaat ook uit naar het kunnen winkelen, werken en recreëren en het liefst zo dicht mogelijk in de buurt. Hierdoor verandert ook de behoefte aan welzijns- en dienstverleningsactiviteiten.

Welzijnswerk

Om het welzijn van inwoners te bevorderen subsidiëren de meeste gemeenten in Nederland al vele jaren het welzijnswerk. Het welzijnswerk is gericht op het bevorderen van welzijn van inwoners. Het biedt een variëteit aan maatschappelijke diensten en voorzieningen voor inwoners en wordt uitgevoerd door onder andere jongerenwerkers, maatschappelijk werkers, sociaalpedagogisch medewerkers, opbouwwerkers, sociaal-cultureel werkers, ouderenadviseurs/cliëntondersteuners, verenigingsondersteuners, Brede School coördinatoren en buurtbemiddelaars. In het welzijnswerk wordt veel gewerkt met vrijwilligers. Deze vrijwilligers worden ook vanuit het welzijnswerk ondersteund.

In het verleden was het inrichten van het welzijnswerk vaak een kwestie van afspraken tussen de gemeente en de welzijnsinstellingen. Hoewel de welzijnsorganisaties veel expertise hebben en nog altijd een belangrijke gesprekspartner zijn voor de gemeente wordt de laatste jaren steeds meer gekeken naar het realiseren van een vraaggericht aanbod. Bij een vraaggericht aanbod is ook ruimte voor kleinschalige (particuliere) initiatieven en is er aandacht voor inspirerende personen en projecten die niet altijd (gemeentelijke) subsidie nodig hebben om een maatschappelijk effect te bereiken.

In de gemeente Oude IJsselstreek zijn verschillende gesubsidieerde organisaties actief op het gebied van welzijn en welzijnswerk.

Organisatie	Budget 2013
Fidessa ¹	€ 801.537,-
Sensire AMW	€ 466.384,-
Jekk (Jeugd en Kleine Kriminaliteit)	€ 48.240,-
VIT	€ 85.002,-
Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (buddyzorg)	€ 3.400,-
Stichting VOT Doetinchem	€ 5.302,-
Humanitas Tandem	€ 9.885,-
GGNet mantelzorgondersteuning/maatjes	€ 6.000,-
TOTAAL	€ 1.425.750,-

Vanaf 2014 bedraagt het budget voor welzijn en welzijnswerk 1 miljoen euro. Dit bedrag kan in principe vrij besteed worden. De gemeenteraad kan voor de nadere invulling van de besteding gebruik maken van haar budgetrecht. Dit geldt in principe voor de gehele gemeentelijke begroting.

Het Wmo-budget voor 2014 bedraagt € 890.639,- hieruit wordt de meeste zorg gefinancierd. Hoe dit budget zich gaat ontwikkelen als gevolg van de decentralisatie is nog onduidelijk. Het budget voor onderwijs (leren) is moeilijk te specificeren omdat het leerlingenvervoer en de volwasseneneducatie hier ook onderdeel van uit (kunnen) maken.

Welzijnsactiviteiten

De eerder genoemde gesubsidieerde instellingen ontplooiën een scala aan activiteiten gericht op het bevorderen van welzijn en het verbinden van inwoners. De meeste activiteiten hebben recreatief of preventief karakter. Soms is een activiteit ook deels curatief van aard. Vaak gaat het om een combinatie van verschillende oogmerken. Op de volgende pagina treft u een overzicht van het door de gemeente (mede) gesubsidieerde aanbod. Naast het aanbod dat door de gemeente gesubsidieerd wordt, bieden veel organisaties ook activiteiten en trajecten die door andere partijen of door de gebruiker zelf worden gefinancierd. Omdat de gemeente geen bemoeienis heeft met dat aanbod is het hier niet opgenomen.

¹ De subsidie van Fidessa is gebaseerd op de uiteindelijke subsidie in 2015 op basis van de maatregel in de begroting 2011.

Activiteit	Oogmerk/karakter
Buurtbemiddeling	Preventief/curatief
Wijkteams/wijkraden	Preventief/curatief
Hulp bij invullen belastingformulieren	Preventief
Persoonlijke begeleiding	Preventief/curatief
Bezoek en oppasservice voor senioren	Preventief
Huisbezoek 75+	Preventief
Bewegingsactiviteiten voor ouderen	Recreatief/preventief
Ontmoetingsactiviteiten voor ouderen / Seniorenkamer	Recreatief/preventief
Jongerenwerk	Recreatief/preventief/curatief
Beweegbus (buiten-gewoon-spelen)	Recreatief/preventief
Meideninloop / jongeren- en tienerinloop	Recreatief/preventief
Kinderdisco / workshop activiteiten 12+	Recreatief
Ambulante hulp en preventieve activiteiten voor jongeren en hun omgeving	Preventief/curatief
Ondersteuning aan mantelzorgers	Preventief/curatief
Maatjesprojecten	Preventief/curatief
Algemeen Maatschappelijk werk / inloop spreekuren	Preventief/curatief
Sociale raadslieden	Preventief/curatief
Vrijwilligersondersteuning	Preventief

Ontwikkeling aanbod en bereik

Het huidige aanbod is in de loop der jaren ontwikkeld op basis van de kennis en expertise van de (welzijns)organisaties, op verzoek van de gemeente en op basis van de (vermeende) vraag van cliënten/inwoners.

Alle inwoners van de gemeente Oude IJsselstreek vallen in principe onder de doelgroep van het welzijnsbeleid. In 2008 heeft de gemeente de keuze gemaakt om bij het subsidiëren van de activiteiten niet langer de sturen op het meten van aantallen, maar op de behaalde resultaten op basis van geformuleerde te realiseren maatschappelijke effecten. Het is daarom moeilijk aan te geven hoe groot het bereik van de doelgroep daadwerkelijk is.

Uit de jaarverslagen 2012 van de verschillende aanbieders blijkt dat men wel over cijfermateriaal beschikt, maar dat de meeteenheden verschillend zijn. Soms wordt gesproken over trajecten. Dan weer gaat het over (percentages) personen of gezinnen. Vaak ook wordt door de organisatie gemeten in het aantal koppelingen of de inzet van uren.

Om toch een beeld te geven van de beschikbare informatie treft u hieronder enkele van de beschikbare cijfers. Hierbij dient nadrukkelijk vermeld te worden dat er geen conclusies over het bereik kunnen worden verbonden aan deze cijfers omdat met verschillende meeteenheden gerekend is door de aanbieders en omdat onduidelijk is of het om unieke personen of gezinnen gaat. Daarnaast moesten de cijfers soms gedestilleerd worden uit het totale regionale aanbod.

Activiteit	Bereik 2012
Buurtbemiddeling	75 trajecten
Persoonlijke begeleiding	23 personen
Bewegingsactiviteiten voor ouderen	300 senioren wekelijks
Ambulante hulp en preventieve activiteiten voor jongeren en hun omgeving	1,7% van de jeugdigen van de gemeente
Ondersteuning aan mantelzorgers	321 personen
Maatjesprojecten	14 trajecten
Algemeen Maatschappelijk werk / inloop spreekuren	600 individuele klanten (niet uniek)
Vrijwilligersondersteuning	561 personen

Tot slot blijkt uit de informatie van de instellingen dat het bereik van de websites vaak groot is. Dat zegt weinig over het aantal personen dat daadwerkelijk gebruik maakt van het aanbod van de instelling. Toch is het goed om te weten dat mensen de weg naar de website van instellingen weten en zo kennis nemen van het aanbod.

Stoppen van activiteiten en burgeraanbesteding

Op de vraag wat er zou gebeuren wanneer de activiteiten niet meer zouden worden uitgevoerd is geen eensluidend antwoord te geven. Het is goed denkbaar dat inwoners zelf activiteiten gaan ontplooiën en op termijn bij de gemeente aankloppen voor subsidie. Daarnaast kan het ook zo zijn dat het aanbod gewoon helemaal ophoudt te bestaan omdat niemand “het echt nodig had”. Een andere optie kan zijn dat particuliere aanbieders (of het bedrijfsleven) in het eventuele gat springen en mensen tegen betaling gebruik kunnen maken van een bepaald aanbod. Dit alles is niet met zekerheid te zeggen.

Vanuit de gedachten dat inwoners zelf de regie hebben over hun eigen leven is het logisch dat men ook zelf keuzes maakt ten aanzien van het gewenste aanbod aan activiteiten en eventuele zorg. Het zelf aanbesteden door inwoners als individu of via een collectief is zeker een reële gedachte. De vraag is of de gemeente deze aanbesteding en activiteiten dient te financieren. Ook is het de vraag of het benoemen van “activiteiten pakketjes” de inwoners niet beperkt in de eigen regie en keuzes bij een eventuele aanbesteding.

Beleidsontwikkelingen

In de afgelopen maanden heeft de gemeenteraad verschillende beleidsdocumenten vastgesteld en kennisgenomen van de uitgangspunten die zijn geformuleerd aan de hand van de veranderagenda van de raad. Hieronder wordt kort nogmaals weergegeven om welke stukken het gaat.

Wmo-beleidsplan 2012-2015

Op 19 april 2012 heeft de gemeenteraad het Wmo-beleidsplan 2012-2015 vastgesteld. Dit beleidsplan bevat de visie en de beleidskaders van de gemeente op het terrein van maatschappelijke ondersteuning. In dit beleidsplan wordt een inhoudelijke koerswijziging aangekondigd die niet geënt is op financiën, maar op het versterken van sociale verbanden en leefbaarheid waardoor (kunnen) meedoen aan de samenleving vanzelfsprekend(er) wordt.

De visie van het Wmo-beleidsplan is: *“de gemeente Oude IJsselstreek biedt een algemeen, preventief basisniveau voor alle inwoners en additionele ondersteuning voor mensen (en hun verbanden) die dat nodig hebben. Daarbij investeert de gemeente sterker dan nu in collectieve, preventieve inzet, waardoor curatieve inzet zoveel mogelijk beperkt wordt en beheersbaar blijft”.*

Door gebruik te maken van zero-based budgeting (zbb) en de (strategische) heroriëntatie op de inzet van middelen wordt ruimte gecreëerd om steviger te kunnen inzetten op preventie om ook in de toekomst mensen die het echt nodig hebben te kunnen (blijven) ondersteunen.

Meetellen en meedoen

Februari van dit jaar bent u geïnformeerd over het project *“Meetellen en meedoen: naar een nieuwe sociale infrastructuur en een sterk en krachtig sociaal domein.”* Dit project vloeit voort uit de veranderagenda van de raad.

Uitgangspunt bij meetellen en meedoen is dat de zelfredzaamheid van de inwoners vertrekpunt is en maximaal dient te worden gefaciliteerd en gestimuleerd. Inwoners zijn, samen met hun netwerk, in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Desalniettemin moeten mensen die het echt nodig hebben, kunnen blijven rekenen op passende ondersteuning door de omgeving en – zo nodig – door de overheid die aansluit bij de mogelijkheden en behoefte van inwoners. Maatwerk is daarbij nodig en onnodige bureaucratie kan vermeden worden door het anders en dichter bij de inwoners organiseren van dienstverlening.

Doel van het project Meetellen en meedoen is het op passende wijze laten invoegen en aansluiten van de transities (overdracht van taken en bevoegdheden) op de transformatie (inhoudelijke omvorming) van het brede sociale domein. Er wordt toegewerkt naar een nieuwe sociale infrastructuur waarvan onder andere het opnieuw opbouwen van welzijn, het organiseren van toegang tot de zorg (in relatie tot de drie decentralisaties) en het wijkgericht werken onderdeel uitmaken.

Welzijn-vanaf-nul

Vanuit de veranderagenda van de raad en het project Meetellen en meedoen wordt het welzijn in de gemeente Oude IJsselstreek opnieuw opgebouwd. In 2016 moet een nieuw welzijnaanbod zijn opgebouwd waarin de behoefte van de inwoner en het mobiliseren van eigen kracht voorop staan.

Via wijkgericht werken worden zo lokaal mogelijk oplossingen gevonden voor vraagstukken van inwoners. Het aanbod van de maatschappelijke organisaties op het gebied van welzijn is daarbij dus ondergeschikt geworden aan de vraag. Dit leidt ertoe dat de subsidies voor de welzijnsorganisaties in drie jaar worden afgebouwd. Hierdoor ontstaat zowel inhoudelijk als financieel ruimte om welzijn opnieuw op te bouwen. De welzijnsorganisaties zijn hierover geïnformeerd en de gemeente investeert veel in het samen ontwikkelen van nieuwe werkmethoden. De huidige partners zijn daar nauw bij betrokken, zonder dat hun huidige dienstenaanbod of de huidige organisaties leidend zijn.

De gemeente heeft regelmatig overleg met de huidige organisaties over de voorgenomen afbouw en de te realiseren activiteiten tot het welzijn in 2016 opnieuw is opgebouwd. Met de huidige samenwerkingspartners is afgesproken dat medio september 2013 een gezamenlijk welzijnsaanbod formuleren voor 2014 dat aansluit bij de vraag van de inwoners en de initiatieven in de samenleving benut.

Burgerverbanden en sleutelfiguren

Bij een zelfredzame en verantwoordelijke samenleving is ook rol weggelegd voor personen, organisaties en groeperingen die zich inzetten voor de samenleving (veelal) zonder gemeentelijke subsidie actief zijn. Hierbij kan gedacht worden aan:

- de kerkgemeenschappen;
- de moskeeën
- de Turkse Stichting;
- de Islamitische Stichting;
- Caretravel;
- buurtvaders/-moeders;
- begeleiders van huiswerkklussen;
- serviceclubs;
- wijk- en buurtverenigingen;
- verenigingen van eigenaren;
- speeltuinverenigingen;
- sportverenigingen;
- carnavalsverenigingen;
- volkstuintverenigingen;
- politieke partijen;
- medezeggenschapsraden van scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang;
- vrouwenverenigingen;
- ouderenbonden en - sociëteiten;
- mensenrechtenorganisaties;
- Wmo-raad.

De bovenstaande opsomming is niet limitatief. Ook is het niet noodzakelijk dat alle bovengenoemde organisaties aanschuiven bij de dialoog over welzijn-vanaf-nul. Maar, deze partijen kunnen wel een beeld geven van wat er leeft in de samenleving en de kernen. En dat kan juist eens een heel andere invalshoek met zich meebrengen.

Sleutelfiguren in de samenleving kunnen ondernemers zijn, de wijkagent, de directeur van de school of voorzitters van sport- en belangenverenigingen. Ook deze groep is niet limitatief. Binnen de gemeentelijke organisatie kennen de ambtenaren de sleutelfiguren die actief en van belang zijn op hun eigen terrein. Vaak wisselt de samenstelling van deze groep ook.

De overheidsparticipatieladder

De overheidsparticipatieladder is door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) geïntroduceerd als tegenhanger van de participatieladder die in het verleden voor burgers is bedacht. Bij de overheidsparticipatieladder is het particulier initiatief leidend en wordt gedacht vanuit maatschappelijk ondernemerschap en publiek eigenaarschap. De ladder is bedoeld om te expliciteren welke rol de overheid moet of wil spelen bij (uitvoerings)taken.

De overheidsparticipatietrap kent vijf treden:

- Loslaten: wanneer de overheid een taak helemaal loslaat, heeft ze inhoudelijk noch in het proces enige bemoeienis.
- Faciliteren: de overheid kiest een faciliterende rol. Wanneer het initiatief van elders komt en de overheid er belang in ziet om dat mogelijk te maken.
- Stimuleren: de overheid heeft de wens dat bepaald beleid of een interventie van de grond komt, maar de realisatie daarvan laat ze over aan anderen. Ze zoekt slechts naar mogelijkheden om die anderen in beweging te krijgen.
- Regisseren: wanneer de overheid kiest voor regisseren, betekent dat ook de andere partijen een rol hebben, maar dat de overheid er belang aan hecht wel de regie te hebben.
- Reguleren: het zwaarste instrument dat de overheid kan inzetten. Regulering door middel van wet- en regelgeving op basis waarvan de overheid kan handhaven en overtredingen kan sanctioneren. Dit is vooral aan de orde bij vraagstukken van orde en veiligheid en benadrukt de verticale verhouding tussen overheid en burgers.

De huidige activiteiten op het gebied van welzijn die in de gemeente gerealiseerd worden op basis van het subsidiebeleid horen thuis op de treden regisseren en stimuleren. Dat geldt ook voor het subsidiebeleid zelf dat gehanteerd wordt voor de welzijnsactiviteiten. Het subsidiebeleid is een sturingsinstrument dat gehanteerd wordt door de gemeente. Dit beleid is geënt op de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en heeft daarmee ook een wettelijk kader waarop gehandhaafd kan worden. Daarom staat het subsidiebeleid ook op de trede reguleren.

De door de gemeente voorgestane ontwikkelingen in het kader van *“Meetellen en meedoen: naar een nieuwe sociale infrastructuur en een sterk en krachtig sociaal domein.”* plaatsen de gemeente juist meer op de treden faciliteren en loslaten van de overheidsparticipatietrap. In het begin zal het misschien wennen zijn voor alle partijen om invulling te geven aan de nieuwe rol, taken en verantwoordelijkheden. Daarom is het niet ondenkbaar dat de komende jaren, wanneer gewerkt wordt aan het opbouwen van het welzijn vanaf nul, de gemeente ook op de stimulerende trede staat.

In het onderstaande schema is geprobeerd weer te geven welk beleid de gemeente welke trede van de trap plaatst. Hierbij moet nadrukkelijk vermeld worden dat hierbij geen sprake is van een ideale rol. Per situatie en per onderwerp kan de positie op de trap verschillen.

	Welzijnsbeleid tot 2013	Subsidiebeleid professioneel welzijnswerk	Wijkgericht werken	Welzijn opbouwen vanaf nul
Reguleren		X		
Regisseren	X	X		
Stimuleren	X	X	X	X
Faciliteren			X	X
Loslaten			X	X

Uitwerking van het dienstverleningsconcept

Om verder vorm te geven aan de ingezette beleidsontwikkelingen en een samenhangende aanpak, waarbij de inwoners centraal staan, voor het sociale domein te realiseren, zijn uitgangspunten voor de dienstverlening noodzakelijk. Het is de bedoeling dat het dienstverleningsconcept uitgewerkt aan de hand van de volgende uitgangspunten:

- Bij (de uitvoering van) het beleid staat de inwoner centraal. Deze is, samen met het eigen netwerk, primair zelf verantwoordelijk en zelfredzaam.
- De inwoners worden zoveel mogelijk benaderd in zijn of haar woonomgeving, dat wil zeggen in de eigen kern of wijk.
- Wanneer de inwoners er zelf, of met ondersteuning van het eigen netwerk niet uitkomen, bieden professionals de inwoners of het netwerk/de mantelzorgers ondersteuning daar waar dat noodzakelijk is.
- Zij gaan daarbij uit van de vraag, en de eigen mogelijkheden, van de inwoners en helpen hen zo nodig (allereerst) hun vraag en beoogde resultaat te verhelderen.
- Indien professionele ondersteuning of zorg nodig blijkt, zorgen de professionals ervoor dat de betrokken inwoners één (coördinerend) aanspreekpunt hebben. Hiermee wordt bereikt dat noodzakelijke ondersteuning of zorg integraal en afgestemd vorm krijgt.
- Gemeente, ondersteunende professionals en hun organisaties zetten in de communicatie met inwoners zoveel mogelijk in op kennisoverdracht en een verandering in houding en gedrag. Hierbij staat samenwerking met (het netwerk van) de inwoners en het geven van gezamenlijke voorbeelden met partners en uit regiogemeenten voorop. Afhankelijk van het te behalen doel en beoogde effect worden, in aanvulling op de eigen inzet van inwoners, de daarbij passende middelen ingezet.
- Wat lokaal kan worden uitgevoerd, gebeurt ook lokaal. Kleine problemen houden we klein en lossen we direct (lokaal) op. Omdat dit per huishouden/inwoner, kern of wijk kan verschillen, gaan we daarbij uit van maatwerk.

Dilemma's en overwegingen

De volgende dilemma's en overwegingen komen aan bod bij de uitwerking van het beleid en het dienstverleningsconcept:

1. De primaire verantwoordelijk voor het welzijn van een inwoner ligt bij de inwoners zelf. Wanneer deze daartoe tijdelijk of permanent niet in staat is, kijkt hij of zij wat er binnen het eigen netwerk georganiseerd kan worden. Wanneer dat niet toereikend is, dan kan een beroep worden gedaan op ondersteuning. Als bijspringen en meelopen op de eigen kracht van inwoners/huishoudens het richtsnoer is gaat erom om de ondersteuning en zorgvraag op een daarop aansluitende wijze te organiseren. Activiteiten voldoen daarom aan de volgende uitgangspunten:
 - a. in de buurt;
 - b. laagdrempelig;
 - c. gericht op het leggen van verbindingen;
 - d. speciale aandacht voor schrijnende situaties door stapeling van problemen.Dit vraagt van onszelf (gemeentelijke organisatie, gemeenteraad), onze inwoners en de hen ondersteuning biedende professionals om een verandering in houding en gedrag. Hoe definiëren wij daarbij hulp vragende inwoners? Als zelfredzame inwoner? Als vragende cliënt? Kunnen we nog wel spreken over cliënten als eigen kracht, zelfredzaamheid en sociale omgeving veel meer centraal komen te staan? Hoe gaan wij dit voor onszelf en de inwoners vorm geven en welke boodschap krijgen deze mensen van professionals in de nieuwe situatie?
2. Mantelzorg is voor de meest mensen vanzelfsprekend, want zorgen voor je naasten, dat is toch heel gewoon! Maar het is vaak erg zwaar. Fysiek, maar ook emotioneel. We willen voorkomen dat mantelzorgers daardoor in de knel komen en hen de mogelijkheden bieden om maatschappelijk actief te blijven zonder overbelast te raken. Mantelzorgers ontvangen daarom de ondersteuning en verlichting van zorg (zoals respijtzorg) die zij nodig hebben om de mantelzorg te kunnen (blijven) bieden. Met het toenemend beroep op de zorg en de beperkte middelen die daar tegenover staan, wordt mantelzorg steeds noodzakelijker voor degene die zorg nodig heeft. Daarbij moet:
 - de waardering voor mantelzorgers duidelijk zijn;
 - de vraag van mantelzorgers uitgangspunt zijn;
 - speciale aandacht uitgaan naar (het bereiken van) jonge mantelzorgers).

3. Het beoogde beroep op extra vrijwilligers veronderstelt een inspanning van alle partijen tot het stimuleren en faciliteren van vrijwilligers. Vooral de ondersteuning van hen is van belang om de continuïteit te waarborgen. Wat willen en kunnen wij daar als gemeente in betekenen? Wat is daarbij de verhouding tussen en verantwoordelijkheid van gemeente en inwoners? Wat kan de inwoner zelf en waar is wellicht ondersteuning nodig of gewenst? Welke maatschappelijke effecten willen we daarmee bereiken?
4. Er blijven mensen die nooit zelfstandig kunnen en zullen functioneren. Voor deze groep bieden wij een structureel vangnet. Tot hoever reikt die verantwoordelijkheid? Wat rekenen wij als lokale overheid tot onze publieke verantwoordelijkheid?
5. De afgelopen jaren had de gemeente voor het verstrekken van subsidies voor het professionele welzijnswerk de keuze uit een beperkt, vaststaand aanbod bij haar partners. Dit willen we niet meer. Door deze manier van werken blijven organisaties te veel op hun eigen organisatie en hun eigen activiteiten gericht. Het kan en hoeft ook niet meer. Door het zoveel mogelijk opheffen van de scheiding tussen de diverse taakvelden en de hieraan gekoppelde financieringsstromen, alsmede door breed te denken, kunnen wij maatwerk leveren. De gemeente stelt middelen beschikbaar en bewaakt dat doelstellingen worden gerealiseerd. Waar nodig biedt de gemeente ondersteuning. De gemeente verbindt en versterkt de krachten die al aanwezig zijn, bij inwoners en organisaties. Is het contracteren van externe partijen zo beschouwd wel een taak van de gemeente? Of willen wij dit, zoveel als mogelijk, overlaten aan de inwoners zelf. Bijvoorbeeld door de maatschappelijke opgave in de etalage (marktplaats) te plaatsen met de vraag: wie kan en wil dit probleem voor ons en/of met ons oplossen? En hoe rekenen wij dan af? Op basis van het resultaat of op basis van de gepleegde inspanning? Wat vraagt dit in sturing?
6. De signaleringsfunctie voor wat betreft de zorgmijders, de inwoners zonder netwerk, als mede de inwoners die niet vragen maar wel zorg nodig hebben, dient nadrukkelijk gerealiseerd en gewaarborgd te worden. Hoe doen wij dat en hoe zien wij daarbij de verhouding vrijwillige inzet/ professionele inzet? En, in welke mate van veiligheid willen en kunnen wij hierop sturen (acceptatie van risico's)?
7. Mensen hebben meestal problemen die niet door één instelling of één voorziening kunnen worden opgelost. Het gaat vaak om meerdere problemen tegelijk. Problemen die met elkaar samenhangen en dus ook in samenhang moeten worden aangepakt. Wij willen als gemeente de integraliteit bevorderen. Van de professionals en maatschappelijke organisaties verwachten wij dan ook dat zij samenwerken en integraliteit in het oog houden. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar samenwerking van professionele ondersteuners met vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Deze zijn de smeerolie van onze samenleving.
8. Inwoners, professionals en hun organisaties werken samen om de doelstellingen te behalen. Er wordt meer mogelijk door slimme combinaties van bijvoorbeeld voorzieningen van zorg en welzijn. Hierbij kan ook worden gedacht aan het voor meerdere doelgroepen clusteren van activiteiten en accommodaties en het versterken van het netwerk aan algemene voorzieningen.
9. In geval van professionele ondersteuning of zorg wordt één partij hoofdverantwoordelijk. Deze partij moet zowel de inwoners (en het netwerk daarvan) als de samenwerkingspartners (waarbij ook de organisaties die werken op basis van vrijwillige inzet) betrekken bij het opstellen van het plan dan wel de ondersteuningsaanvraag. Het opzetten van de nieuwe eerstelijnsorganisatie vindt zorgvuldig, goed voorbereid en in co-creatie met de inwoners en betrokken instellingen plaats. Dit vraagt, vanwege de uiteenlopende (organisatie-)belangen, krachtige gemeentelijke aansturing en regie. De gemeente neemt die regisserende rol op zich, maar laten de uitvoering over aan anderen.